

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ผดุงครรภ์อนามัย" เป็นบุคลากรสาธารณสุขที่มีความสำคัญยิ่งประเภทหนึ่ง ผดุงครรภ์ฯ เป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชนบทซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีสุขภาพดี ผดุงครรภ์ฯ มีหน้าที่ให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังภาวะเจ็บป่วย โดยเน้นงานอนามัยแม่และเด็ก และงานวางแผนครอบครัวเป็นสำคัญ

การผลิตผดุงครรภ์อนามัยมีมาช้านานแล้ว แต่หลักฐานเกี่ยวกับการผลิตโดยมีการกำหนดขึ้นเป็นหลักสูตานั้น เริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2474 (อ้างถึงในกรมอนามัย, 2525 : คำนำ) โดยเมื่อแรกผลิตนั้นกำหนดให้รับสตรีพื้นบ้านที่มีความรู้อ่านออกเขียนได้เข้ารับการอบรม โดยเน้นในเรื่องของ "การทำคลอด" และ "การบริบาลทารก" ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นกำลังประสบกับปัญหาการสาธารณสุขเกี่ยวกับการตายของมารดา และทารกในขวบปีแรก อันมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการตั้งครรภ์ การคลอด และการดูแลหลังคลอด ซึ่งมีอัตราสูงมาก ปรากฏว่านอกจากบุคลากรเหล่านี้จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างได้ผลดีแล้ว ยังสามารถช่วยงานสาธารณสุขด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย และเนื่องจากเกณฑ์ในการรับบุคคลเข้าศึกษากำหนดว่าจะต้องเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่จะกลับไปปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น จึงทำให้อัตราการสูญเสียบุคลากรหลังผลิตมีน้อย การผลิตบุคลากรสาธารณสุขประเภทนี้ จึงยังคงมีมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ โดยได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่ใช้เป็นระยะๆ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในขณะนั้นๆ ในการปรับปรุงหลักสูตรนี้มีทั้งการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร ชื่อหลักสูตร และเกณฑ์ในการรับบุคคลเข้าศึกษา ก่อนมีการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งหลังสุดนี้ได้ใช้ชื่อหลักสูตรว่า "การศึกษามผดุงครรภ์อนามัย" รับผู้มีพื้นความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาเป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน ต่อมาใน พ.ศ. 2523 ประเทศไทยได้รับมติขององค์การอนามัยโลกที่ตั้งให้ "Health for All by the year 2000" หรือ สุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2543 เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาสังคมโดยการให้ " Primary Health

Care" หรือ "การสาธารณสุขมูลฐาน" เป็นกลวิธีดำเนินการ มาเป็นนโยบายในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วยการบรรจุเข้าในแผนงานด้านการสาธารณสุขในช่วงปลายของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 เป็นต้นมา ทำให้นโยบายในการดำเนินงานของ กระทรวงสาธารณสุขต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลกระทบบั่ให้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคลากรสาธารณสุขต่างารวมทั้งผดุงครรภ์อนามัยก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ประกอบกับมีการ เปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาชาติจากระบบ 4-3-3-2 เป็นระบบ 6-3-3 รวมทั้งผดุงครรภ์- อนามัยมีความต้องการเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้นด้วย จึงทำให้ ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรผลิตผดุงครรภ์อนามัยขึ้นทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความ ต้องการต่างๆที่กล่าวมา

กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบใน การผลิตผดุงครรภ์อนามัย ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตผดุงครรภ์อนามัยครั้งหลังสุดนี้เมื่อ พ.ศ. 2525 และได้เริ่มนำมาใช้ในการผลิตผดุงครรภ์อนามัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2526 โดยใช้ชื่อหลักสูตรว่า "หลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย)" รับผู้มีพื้นความรู้มัธยม ปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 5 เดิม เข้าศึกษาเป็นเวลา 2 ปี โดยกำหนดรับเข้าศึกษาปีละ 2 รุ่น ในเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคม ปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้แล้ว 3 รุ่น คือเมื่อ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2528 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528 และเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2529 จะเห็นว่าในการนำหลักสูตรไปใช้นั้นได้ดำเนินการไปครบวงจรของหลักสูตรแล้ว แต่ยังไม่ปรากฏ หลักฐานว่าได้มีการประเมินหลักสูตรนี้แล้ว จึงทำให้ไม่สามารถกล่าวได้ว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าเพียง ใดสามารถผลิตผดุงครรภ์อนามัยให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของหลักสูตรได้หรือไม่เพียงใด จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตผดุงครรภ์อนามัยในครั้งนี่ยังไม่สมบูรณ์ตามหลักการของการพัฒนา หลักสูตรซึ่ง สจัด อุทรานันท์ ได้กล่าวไว้ว่า "ระบบการพัฒนาหลักสูตรนั้นหมายถึงกระบวนการทั้ง หมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ระบบย่อยที่สำคัญคือระบบการ ร่างหลักสูตร ระบบการใช้หลักสูตร และระบบการประเมินหลักสูตร" (สจัด อุทรานันท์, 2527: 34-36) ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าจะได้ทำการประเมินผลเพื่อดูว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าเพียงใด ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรนี้มีคุณลักษณะต่างๆตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด แต่การประเมินเฉพาะผลผลิตเพียงอย่างเดียวนั้นแม้ว่าจะทำให้ทราบถึงคุณค่าของ หลักสูตรก็ไม่สามารถจะปรับปรุงหลักสูตรนี้ได้เพราะไม่ทราบว่าจุดใดบ้างที่สมควรได้รับการแก้ไข

ปรับปรุง ควรปรับปรุงที่หลักสูตร หรือปรับปรุงการนำหลักสูตรไปใช้ หรือปรับปรุงการประเมินผล / ดังนั้นหากจะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องทำการประเมินทั้งระบบคือประเมินหลักสูตร บัณฑิตเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งในการประเมินหลักสูตรทั้งระบบและเป็นกรณีที่กำลังใช้หลักสูตรนั้นมีการประเมินที่เหมาะสมคือกรอบการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินของ Phi Delta Kappa (The Phi Delta Kappa Committee Model) ที่เรียกกันทั่วไปว่าแบบจำลองซิป (CIPP Model) ด้วยเหตุผลดังได้กล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงตัดสินใจทำการประเมินผลหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ในครั้งนี้ตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป และเนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ของโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา จึงเลือกศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา เพราะตระหนักถึงปัญหาความแตกต่างของโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยแห่งนี้กับโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยแห่งอื่นา คือโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลาตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศไทย มีหน้าที่ผลิตผดุงครรภ์อนามัยให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่างาในภาคใต้ โดยเฉพาะภาคใต้ตอนล่างจึงพบว่านักศึกษาส่วนหนึ่งนั้นเป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามและเป็นกลุ่มที่มีความถนัดในการใช้ภาษาไทยค่อนข้างน้อยและนักศึกษาอีกส่วนหนึ่งจะเป็นชาวไทยพุทธที่มีความถนัดในการใช้ภาษาไทยดีกว่าทำให้มีปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องความถนัดในการใช้ภาษาไทยสามารถเรียนรู้ในวิชาชีพนี้ได้เท่าเทียมกัน ในเวลาเดียวกัน ประกอบกับผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาในด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ รายผู้จ่ายสำหรับฝึกปฏิบัติ และความพร้อมในด้านสถานที่เรียนของโรงเรียนแห่งนี้ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแห่งอื่นาแล้วจะเห็นว่ามีความพร้อมค่อนข้างน้อยกว่ามาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อดูว่าภายใต้สภาพการณ์และความจำเป็นเช่นนี้โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา จะสามารถผลิตผดุงครรภ์อนามัยให้มีคุณลักษณะต่างาตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้หรือไม่เพียงใด หลักสูตรที่กำหนดให้ใช้นี้มีคุณค่าเพียงใด ในกระบวนการผลิตทั้งหมดตั้งแต่บัณฑิตเบื้องต้นของการผลิตคือผู้สอน ผู้เรียน ตำรา โสตทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติและสถานที่เรียนต่างา กระบวนการผลิตคือการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งผลผลิตของหลักสูตรคือ ผดุงครรภ์อนามัยทั้ง 3 รุ่นที่สำเร็จการศึกษากลับไปปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดต่างาในภาคใต้นั้นมีสิ่งใดบ้างที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขทั้งนี้เพื่อให้การผลิตผดุงครรภ์อนามัยของโรงเรียนแห่งนี้มี

คุณภาพสูงเหมาะสมที่จะออกไปปฏิบัติงานในหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อชีวิตเพื่อนมนุษย์ในด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้ผู้รับบริการมีสุขภาพอนามัยดีและมีความพึงพอใจในบริการที่ได้รับทั้งนี้เพราะถ้าหากประชากรของชาติเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยดีแล้วจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่นต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ๓ ปี พ.ศ. 2526 ของโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา

ขอบเขตการวิจัย

การประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้คือ

1. กรอบในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ใช้กรอบการประเมินของแบบจำลองชิป (CIPP Model) โดยมีมุ่งประเมินส่วนต่าง่าดังนี้คือ
 - 1.1 ประเมินบริบท (Context Evaluation) คือประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร
 - 1.2 ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของปัจจัยเบื้องต้นคืออาจารย์ นักศึกษา และสิ่งประกอบอื่นใดได้แก่ ตำรา วัสดุอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ และสถานที่เรียน
 - 1.3 ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน
 - 1.4 ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือประเมินคุณลักษณะของผดุงครรภ์อนามัยที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในหลักสูตรหรือไม่เพียงใด
2. หลักสูตรที่ทำการประเมินผลคือหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ๓ ปี พ.ศ. 2526 ของกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเริ่มใช้ผลิตผดุงครรภ์อนามัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา
3. การประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการนั้นมุ่งประเมินเฉพาะที่

โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลาในปีการศึกษา 2529 และ การประเมินบริบทจะเป็นการประเมินในลักษณะของ Congruence Mode เพราะการประเมิน ในลักษณะของ Contingency Mode นั้นกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัยได้ดำเนินการไปแล้ว ก่อนการพัฒนาหลักสูตรนี้ และเพราะหลักสูตรนี้ได้มีการเปิดสอนที่โรงเรียนผดุงครรภ์ฯ แห่งอื่นด้วย

4. การประเมินผลผลิต มุ่งประเมินเฉพาะผดุงครรภ์อนามัยที่สำเร็จการศึกษา- หลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ฉบับ พ.ศ.2526 จากโรงเรียนผดุงครรภ์- อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา รุ่นที่ 32, 33 และ 34 ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัด ภาคใต้ 10 จังหวัดคือ ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช พังงา พัทลุง ตรัง สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดคำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัยครั้งนี้คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตรนี้มีความ- เหมาะสมหรือไม่เพียงใด
2. อาจารย์ นักศึกษา และสิ่งประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรการสาธารณสุข- ชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย)ของโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลามี- ความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้หรือไม่เพียงใด
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนใน โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด
4. ผดุงครรภ์อนามัยที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรนี้จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์- อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลามีคุณลักษณะตามกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่และ เพียงใด

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงคุณค่าของหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ฉบับ พ.ศ.2526 ว่าหลักสูตรนี้สามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่เพียงใด
2. ทำให้การพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตผดุงครรภ์อนามัยครบสมบูรณ์ตามหลักวิชาการคือ มีทั้งการสร้าง การใช้ และการประเมินหลักสูตร

3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา ในการนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการผลิตผดุงครรภ์อนามัยของโรงเรียนแห่งนี้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อสนอง-ตอบต่อนโยบายด้านการพัฒนาสาธารณสุข ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ซึ่ง เน้นงานด้านการพัฒนาบุคลากรเป็นสำคัญ

4. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่องอนามัยครอบครัว กรมอนามัย และโรงเรียน ผดุงครรภ์อนามัยแห่งอื่นๆ ที่ประสงค์จะทำการประเมินหลักสูตรทั้งระบบในลักษณะเดียวกันนี้

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการประเมินหลักสูตรนั้นควรทำการประเมินในลักษณะของการติดตามผลตั้งแต่ผู้เรียน เข้าสู่หลักสูตรไปจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และในการประเมินผลผลิตนั้นควรให้ผู้สำเร็จการ-ศึกษามีเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่ระยะหนึ่งแล้วจึงประเมินผล ดังนั้นในการประเมินผลหลักสูตร การสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ในลักษณะนี้จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 2-3 ปี แต่เนื่อง จากความจำกัดในเรื่องเวลาและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาในลักษณะภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) คือศึกษาในเวลาเดียวกันจากประชากรที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะคือ

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ฉบับ พ.ศ. 2526 ของกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อาจารย์ หมายถึง ผู้บริหารและผู้ทำการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ได้แก่ อาจารย์ประจำโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย อาจารย์จากฝ่ายบริการของศูนย์อนามัยแม่และเด็ก-เขต 9 ยะลา รวมทั้งอาจารย์พิเศษจากสถาบันต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้เชิญมาสอนนักศึกษาใน ปีการศึกษา 2529

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาผดุงครรภ์อนามัย รุ่นที่ 35, 36, 37 และ 38 ที่กำลัง ศึกษาในโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลาในปีการศึกษา 2529

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น หมายถึง หัวหน้าสถานอนามัย สาธารณสุขอำเภอ หรือบุคลากร สาธารณสุขอื่นๆ เช่น แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์อนามัย หรือพนักงานอนามัย ซึ่งทำงานเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผดุงครรภ์อนามัยผู้รับการประเมิน

ผลผลิต หมายถึง ผดุงครรภ์อนามัยที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย) จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา รุ่นที่ 32, 33 และ 34

สถานที่เรียน หมายถึง ห้องเรียนภาคทฤษฎี ห้องสาธิตและฝึกปฏิบัติ ห้องประชุม และสถานที่ฝึกปฏิบัติงานคือโรงพยาบาลแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา โรงพยาบาลศูนย์ยะลา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม ณ จังหวัดเจ้าของทุน ได้แก่ชุมชนในชนบท สถานอนามัย และโรงพยาบาลระดับอำเภอในจังหวัดนั้นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวิธีดำเนินการโดยสังเขปดังนี้คือ

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 593 คน ประกอบด้วย

1. อาจารย์ จำนวน 43 คน
2. นักศึกษาผดุงครรภ์อนามัย จำนวน 220 คน
3. ผดุงครรภ์อนามัยผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์ - อนามัย) จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 ยะลา จำนวน 165 คน
4. ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผดุงครรภ์อนามัย จำนวน 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและความครอบคลุมกรอบปัญหาที่จะศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร แบบประเมินทั้งหมดมี 4 ชุด คือ

1. แบบประเมินสำหรับอาจารย์เป็นผู้ตอบ มี 5 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร ในเรื่องวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และ

เนื้อหาสาระของหลักสูตร

- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นของการผลิต
 - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการผลิต
 - ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตร
2. แบบประเมินสำหรับนักศึกษาผดุงครรภ์ก่อนนามัยเป็นผู้ตอบ มี 4 คนคือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาสาระของหลักสูตร
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยเบื้องต้นของการผลิต
 - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการผลิต
3. แบบประเมินสำหรับผดุงครรภ์ก่อนนามัยเป็นผู้ตอบ มี 4 คนคือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการผลิต
 - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตร
4. แบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาขั้นต้นของผดุงครรภ์ก่อนนามัยเป็นผู้ตอบ มี 2 คน
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตร

โดยจะเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้ายของแบบประเมินทุกชุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร และหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์ก่อนนามัย) ฉบับ พ.ศ. 2526
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ สร้างแบบประเมินให้ข้อกระทงคำถามมีความตรงในเนื้อหา และครอบคลุมกรอบปัญหาที่ต้องการศึกษา
3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
4. ปรับแบบประเมิน
5. นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการประเมินหลักสูตร และ

ด้านหลักสูตรทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เพื่อตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและความครอบคลุมกรอบปัญหาที่ต้องการศึกษา

6. ปรับแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาใช้วิธีการเก็บด้วยตนเอง โดยเชิญผู้ตอบแบบประเมินเข้ารับฟังการชี้แจงรายละเอียดถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจกแบบประเมินและอธิบายถึงวิธีการตอบแบบประเมิน ให้เวลาแก่ผู้ตอบโดยนัดหมายวัน เวลา ที่จะรับแบบประเมินกลับคืน

2. การเก็บข้อมูลจากผลผลิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ใช้วิธีการเก็บทางไปรษณีย์โดยมีจดหมายส่วนตัวนำส่ง ส่งแบบประเมินถึงผดุงครรภ์ก่อนามัยคนละ 2 ชุด คือแบบประเมินสำหรับผดุงครรภ์ก่อนามัยเป็นผู้ประเมิน 1 ชุดและแบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผดุงครรภ์ - ก่อนามัยผู้นั้น 1 ชุด โดยให้ผดุงครรภ์ก่อนามัยเป็นผู้ส่งแบบประเมินให้กับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นเป็นผู้ประเมิน จากนั้นให้ผู้ตอบแบบประเมินแต่ละคนส่งแบบประเมินที่ตอบเรียบร้อยแล้วคืนแก่ผู้วิจัยตามชื่อและที่อยู่ซึ่งปรากฏอยู่ด้านหลังของแบบประเมินนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน - โครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประเมินโดยอาจารย์ ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินเนื้อหาของหลักสูตรซึ่งประเมินโดยผดุงครรภ์ก่อนามัย วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งประเมินโดยอาจารย์ ข้อมูลการประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตรซึ่งประเมินโดยอาจารย์และนักศึกษา ข้อมูลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการซึ่งประเมินโดยอาจารย์ ผดุงครรภ์ก่อนามัย และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผดุงครรภ์ก่อนามัย วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้จะเสนอตามลำดับดังนี้คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิป (CIPP Model) และหลักสูตรการ สาธารณสุขชุมชน(ผดุงครรภ์อนามัย) ฉบับ พ.ศ.2526

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบ แบบประเมิน ผลการวิเคราะห์การประเมินบริบท ผลการวิเคราะห์การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผลการวิเคราะห์การประเมินกระบวนการ และผลการวิเคราะห์การประเมินผลผลิต

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย